

Kapitalisti se hočejo polastiti naravnih zakladov.

Položaj za grabežstvo je ugoden.

OLJNA, FOSFATNA IN POTAŠNA ZEMLJIŠČA DIŠE KAPITALISTOM. — POLASTITI SE HOČEJO TU DI VODNIH SIL. — "PATRIOTIZEM" JIM SLUŽI ZA ŠCIT. — PREDSEDNIK IZDELUJE NOTO, DA CARRANZA ODGOVORI GLEDE ROVANJA NEMČIJE.

Washington, D. C., 2. marca. — (Izvirno, D. Barton). Po poročilu Lana, tajnika za notranje zadeve, potrebujejo Združene države svoje naravne zaklade v olju, fosfatu in potaši, ki leže v zemlji, ki je državna lastnina. Kljub temu pa družene države ne morejo izrabiti teh zakladov v svojo korist in varovati ljudstva pred privatnim izkoriščanjem. Senat ne dovoli, da bi država sama izkoristila naravne zaklade in da predloga za ohranitev naravnih zakladov postane zakon. Z vodnimi silami je ravnotako kot z zemljišči, iz katerih pridobivajo olje.

Kongresna zbornica je sprejela predloge za oddajo zemljišč v najem, ki varujejo naravne zaklade in ljudske interese. Narodna zveza za ohranitev naravnih zakladov, katere predsednik je Gifford Pinchot, ima pri tem delu svoje zasluge. Vsed tega ni senat mogel svojih zakonskih predlogov zakoniti. Nemogoče je bilo senatu izročiti svet privatnim monopolistom, v katerem počivajo zakladi olja, potaše in fosfatov. Vodne sile so ravnotako ohranjene ljudstvu. Potrdil se je tudi mornariški tajnik Daniels, da se niso privatni interesi polastili oljnih zemljišč. Nastopil je ostro proti sekciji Phelanove predloge, ki se peča z oljnimi zemljišči. Predsednik Wilson se je pa izrazil, da vetira Mayjerovo in Shieldsovo predlogo za oddajo vodnih sil.

Ali senat ni hotel sprejeti predloge, ki jo je sprejela kongresna zbornica, in tako ovira izkoriščanje naravnih zakladov, ki so postali živa potreba v gospodarstvu. Senat hoče, da se v zmislu Shieldsove predloge odda v najem privatnim korporacijam vodne sile in reke, sposobne za plovbo, v zmislu Meyerseve predloge pa javna zemljišča in rezervacije. Senat nadalje vztraja pri tem, da se odda v zmislu Phelanove predloge v najem oljna zemljišča, celotna tista zemljišča, ki jih potrebuje mornarica, da dobi potrebno olje za bojne ladje.

Smešno je, če mora tajnik Lane priti s klobukom v roki in prositi senat, da je ljudstvo gospodar na svojem svetu, pisati list senatorju Myersu iz Montane, ki je posebno delaven proti dobri in za ljudstvo koristnim postavami. Boljše bi bilo, če bi tajnik Lane prišel pred senat s palico, ki je v tem slučaju podzavestno oljnih studencev in zemljišč, v katerih leže bogate plasti potaše in fosfatov. Zahteva naj, da se na njih postavijo državne tovarne, čistilnice in druge priprave, ki so potrebne za izdelovanje produktov, in dobil bo podporo v kongresu in ljudstvu.

Nastop monopolistov je povzročil, da je v ljudstvu nastala težnja, da naravni zakladi ostanejo splošna ljudska last. To se je očitno pokazalo v kongresni zbornici, ko je kongresnik Huddleston postavil predlog, da vlada zgradi električno centralo pri vodopadih Niagare na ameriški strani, kakor je Kanada zgradila svojo elektrarno na kanadski strani.

Nevarnost še ni minila, da se kapitalistični grabeži polaste vodne sile, oljnih, potašnih in fosfatnih zemljišč. Tajnik Lane je naznanil, da je živa potreba, da se ti naravni zakladi izrabijo.

Jeklarski trust hoče kozake.

Z NJIMI BI KROTIL ŠTRAJKA JOČE DELAVCE.

New York, 2. marca. — Jeklarski trust, ki je največ kriv delavskega nepokoja v železoruđnem okraju v Minnesoti, bi rad delavce tako pritisnil k tlom, da bi se dihati ne mogli. Gospodje trustjani se trudijo, da legislatura v Minnesoti dovoli \$50,000 za ustanovitev konštabelske čete, ki naj bi bila na razpolago governerju, da potlači "delavske nemire" ob času stavk v Minnesoti. Trustjani se zelo mudi za kozake, ki bi delavce preganjali kot v Pennsylvaniji, če delavci zastavkajo v kakšni jeklarni ali drugem trustovskem podjetju. Ali stvar ne gre tako hitro, kot žele trustovi. Dokler legislaturni odsek za delo ne dokonča preiskave, ne bodo v legislaturni zbornici razpravljali o konštabelski predlogi.

Predloga je bila najprvo predložena senatu, ki jo je seveda sprejel. Ko je predloga prišla v zbornico, se poslancem ni mudilo kot senatorjem in odkazali so predlogo odseku za delo, v katerem so močje, ki hočejo o stvari imeti fakta, preden izrečejo svoje mnenje. Preiskava, ki se je nanašala na delavski nepokoj v železoruđnem okraju in v sumarskih seliščih, je dognala, da je George West poročal resnice v poročilu Odbora za delavske razmere. Odsek za delo se je prepričal iz izpovedb priča, da trustovski radi tega zahtevajo konštabelsko četo, da vstrahujejo delavce.

C. M. Atkinson, urednik lista "Mesaba Ore" v Hibbingu Minn., je dejal, da kadar so rudarji zastavkali v zadnjih 30. letih, so proglasili stavko, ker so jim kompanije vsilile krivične razmere. "Stavka je prišla v rudnika St. James," je dejal mr. Atkinson. "Organizacija I. W. W. ni bila v zvezi s pozivom za stavko. Rudarji so zastavkali radi krivičnih razmer in organizacija I. W. W. so poklicali, da jim pomaga voditi stavko."

To so potrdili Boylan župan v Virginiji, Minn., Carl Thiel, fotograf v Hibbingu, senator Richard Jones iz Dulutha in mnoge druge priče.

Vprašali so Chester H. Rogersa, superintendenta Virginije in Rainy Lake Lumber kompanije, če je slišal, da je kateri član organizacije I. W. W. grozil v seliščih. "Ne," je odgovoril superintendent. "Če bi katerega slišal, bi mu odbil bučo."

Kako kompanije sovražijo delavsko organizacijo in močje, ki delavcem priporočajo, da se organizirajo, je razvidno iz izpovedi Rogersa, ki je dejal legislativnemu odseku: "Sprejeti je treba postavbo, da izženemo tuje agitatorje. Delavci naj predložijo svoje težnje svojim delodajalcem, trgovskim klubom in biznismenom. Nikdar nismo imeli težko pri izravnavanju sporov, dokler niso prišli ti fantje, da so ščuvali k hemiorom."

Senator Richards Jones iz Dulutha je označil v posebnem poročilu v zelo žarkit inč delavske razmere:

"Legislaturni odsek za delo je slišal o razmerah, o kakršnih ni sanjal. Močje so prišli iz sum, da so poslancem povedali o nepravilnih razmerah, v katerih delajo v šumarskih sodiščih. To je napravilo vtis. Kadar šumarji dobe čerke, opazijo, da so jim odtegnili \$1.08 za bolnišnico, \$1.50 za obrabo orodja, v mnogih slučajih jim pa odtegnejo na mesec 10 centov za pošto. Pošto prinaša delavce, ki nosi kompanijsko pošto, ali delavci ga pa plačajo."

Kajne, jeklarski trust zahteva na ljudske troške oboroženo silo, da bi z njo razbijal štrajke. Na to zahtevo odgovarja Boylan, župan iz Virginije, M. A. Murphy, bivši župan v Virginiji, senator Jones in neki bivši policajski načelnik v Duluthu, da so se kompanije poslužile raznih sredstev, da je prišlo do intervencije od zunaj.

Razume se, da jeklarski trust

Nemški minister je za brezobzirni boj s potapljačami.

Po prvem marcu ni milosti za ladje na Atlantiku.

NEMCI SO DOSEGLI MAJHNE USPEHE NA RUMUNSKI FRONTI. — TAJNIK LANSING JE PODAL IZJAVO O INTRIGAH V MEHIKI. — LONDON HUJSKA ZA VOJNO. — NIZOŽEMSKA KRALJICA SE ZABAVA NA DRŠALIŠČU, KO SO ZA LJUDSTVO NAPOČILI RESNI ČASI.

Paris, 2. marca. — "Herald" je sprejel brzojavko iz Madrida, ki se glasi, da ima ameriški poslanik James W. Gerard sporočilo španskega kralja za predsednika Wilsona.

New York, N. Y., 2. marca. — Holandski parnik Samarinda, ki je priplul iz Rotterdama v Norfolk, je prinesel vest, da sta bila potopljena talijanski parnik "Famiglia" in norveška barka "Sandal." Kapitan "Samarinde" pravi, da je v Viskajskem zalivu dne 3. februarja rešil 173 moških in otrok. Bili so pomorščaki in potniki s petih ladij, ki so jih pogreznila nemške potapljače. Kapitan jih je takrat v Vigu na španskem. Brzojav je poročal le o potopu angleškega parnika "Odelaisde," norveške barke "Wassdale" in norveškega parnika "Rigel," ni pa poročal o potopu talijanskega parnika "Famiglia" in norveške barke "Sandal."

London, 2. marca. — "Exchange Telegraph" je prejel brzojavko prek Amsterdamu, da se je nemški cesar prehladil.

Berlin, brezlično v Sayville, 2. marca. — Rusi so se včeraj zamen tridili, da sasedejo zgubljene pozicije severno od Vale de Putna, blizu severne rumunske fronte. Petkrat so naskočili nemške postojanke, ali vse napade je zrušil obrambni ogenj. Uspešne operacije s protinamami so nemške čete izvršile ob Narajuvki v Galiciji.

Petrograd, 2. marca. — Vojni stan poroča, da se je včeraj nadaljevala bitka med ruskimi in nemškimi četami za višine, ki leže severno od ceste Jacobeni-Kimpolung. Severno od reke Zaval so Nemci s protinapadom prisilili rumunske oddelke, ki so zasedli višine, da se umaknejo.

Berlin, 2. marca. — Admiralteta naznanja danes: "S prvim marcem je potekel zadnji čas za milost ladjam, ki plovejo na Atlantiku. Od tega dne ne bodo potapljače več posvarile ladij."

Berlin, brezlično v Sayville, 2. marca. — Zimmermann, minister za zunanje zadeve, je izjavil v parlamentu, da Nemčija ne odneha od boja s potapljačami v pasovih, ki jih je proglasila za nevarne. Dejal je, da želi, da pride med Nemčijo in Združenimi državami do sporazuma, ampak ta sporazum ne sme biti v protislovju s proglajenjem nevarnih pasov, ki jih hoče Nemčija ohraniti proti svojim sovražnikom.

To je jedro Zimmermannovega govora v nemškem parlamentu.

ŽRTVE SUBMARINK.

Ladij potopljenih v zadnjih 24 urah	6
Skupna tonaža	9003
Vseh ladij potopljenih od 1. feb.	199
Skupna tonaža	457.181

London, 2. marca. — Po vesteh v zadnjih štirindvajsetih urah je bilo potopljenih šest parnikov, trih je angleški in pa eden francoski, norveški in belgijski. Mornarji se

deloma pogrešajo, večina pa se neznana njihova usoda.

Med angleškimi ladjami je tudi "Galgorm Castle," na kateri so bili štirje Amerikanci; dva sta se rešila, za ostala dva se pa še ne ve, kje sta.

Bordeaux, Francija, 2. marca. Ameriški parnik Rochester je danes priplul semkaj. "Rochester" in "Orleans" sta bila prva dva ameriška parnika, ki sta odrinila iz New Yorka proti Evropi, ko je bila napovedana nemška blokada. Oba parnika sta dospela v francosko luko brez negotde in močvijo pripoveduje, da ni bilo nikjer opaziti kake submarinke. Mornarji o obeh parnikih so bili tukaj sprejeti in pogosto z velikim pompom.

Washington, 2. marca. — Italijanska vlada je obvestila Združene države po svojem poslaniku, da so gotovi deli italijanske obali na novo zaprti z minami in obrambo trgovine. Mine so položili še le teden, ko so začele sovražne submarinke brez oziroma potapljati parnike. Italija je obvestila vse neutralne države, da je za njihove ladje odprta gotova pot na zapadnem obrežju.

WILSON JE ODGOVORIL SENATU, DA IMA DOKAZE O NEMŠKI ZAROTI.

Washington, 2. marca. — Danes je bila kabinetna seja in pričakuje se, da sta Wilson in državni tajnik Lansing predložila nadaljno evidenco, ki jo imata v rokah glede na intrigranjanje Nemčije v Mehiki proti Združenim državam. Razume se, da je predsednik že naložil poslaniku Fletcherju v Mexico City, da zahteva pojasnila od Carranze, če je mehiški vladi kaj znano o američanih alijanci, ki je bila skovana v Berlinu.

Washington, 2. marca. — Predsednik Wilson je sinoči takoj odgovoril senatu, ko je bila sprejeta resolucija, da mora predložiti avtentične podatke v zvezi z razkritjem nemške zarote. Wilsonova izjava se glasi:

Senatni zbornici: Odzivajoče na resolucijo, katero je sprejel senat 1. marca 1917 in katere je naslovljena na predsednika z zahtevom, da predloži senatu vse informacije, tikačje se note, ki je bila objavljena tega dne in katere izgleđa, da je bila poslana 19. januarja 1917 po nemškem ministru za zunanje zadeve nemškemu poslaniku v Mehiki, imam tukaj pošiljam izjavo državnega tajnika, ki je po meni odobrena:

Izjava tajnika Lansinga se glasi:

Predsedniku: — Z ozirom na resolucijo, ki je bila sprejeta 1. marca 1917 v senatni zbornici in katere pozivlja predsednika, da predloži vse tozadevne informacije — izvzemši, ako te informacije nasprotujejo javnim interesom — glede na to, ki je bila objavljena v časopisju tega dne in katere izgleđa, da je bila poslana 19. januarja 1917 po nemškem ministru za zunanje zadeve nemškemu poslaniku v Mehiki, imam čast izjaviti, da ima vlada Združenih držav v svoji posesti evidenco, ki do kazuje, da je omenjena nota avtentična in da je nota sama v rokah vlade Združenih držav. Vlada (Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oglepaju n. pr. (Januarja 31-16) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Ali se dogodilo na Turškem? Ne — v Novi Angliji.

Te dni smo čitali vesti v dnevnikih o dogodku, ki je skoraj nemogoč, in bi človek mislil, da se je zgodil na Turškem, ali ob času španske inkvizicije, ko so mislili, da služijo Bogu, če trpinčijo ljudi.

Stvar se je zgodila v Ameriki, v deželi, ki se ponaša, da je na višku civilizacije in da lahko služi vsemu svetu za zgled.

Iz Bostona so namreč poročali, da so dovolili Jesse Pomroyju, ki je 41 let zaprt v samotni celici, da zapusti to celico in sme zadnje dni svojega življenja preživeti v družbi drugih kazencev. Eden in štirideset let v samotni celici! Francoska bastilja, grob, v katerem so koprnele žrtve, ki so se zamerile francoskemu kralju ali dvorjanom, se ne more ponašati s tako grozovitostjo.

Pomroy je bil spoznan krivim pred 41. leti, da je kot 14letni deček umoril drugega dečka. Bil je torej otrok z otročjo pametjo, ko je izvršil zločin radi katerega so ga obsodili, da preživi vse svoje življenjske dni v samotni celici in ne vidi več človeškega obličja. Ali ni to naj krutejša kazen, ki si jo morejo izmisliti človeški možgani? Kriminologi izjavljajo, da je taka kazen hujša ob smrtni, ko obsojenec počasi duševno umira, dokler popolnoma ne zblazni. Ali Pomroy ni postal blazen, ampak naučil se je v teh 41. letih v samotni celici sedem jezikov in med njimi tudi arabski jezik, ki ne pripada med lahke jezike. To dokazuje, kakšna velika duševna sila je v Pomroyju in da njegov intelekt daleč prekaša one, ki so ga sodili in obsodili.

Pa še nekaj govori to dejstvo. Če je Pomroy kot 14letni deček res postal morilec, so temu krive razmere in vzgoja, ali pa ne razvita pamet, ki ni znala soditi, kaj je in kaj ni zločin.

Zdaj je Pomroy star 57 let. Presedel je 41 let v samotni celici in gotovo je napravil pokoro za svoj zločin. V marsikateri državi onkraj oceana, ki se ne bahajo, da je v civilizaciji zgled drugim državam, bi Pomroyja že zdavnaj pomilostili. Tukaj se je zgodilo drugače. Pred dvema letoma so mu dovolili več časa za sprehode na dvorišču kaznilnice in dvakrat v nedeljo iti v cerkev. Seveda je bil v cerkvi ločen od drugih.

Zdaj so mu hoteli dovoliti več svobode. V cerkvi bi lahko sedel poleg drugih kazencev, smel bi delati v delavnici z drugimi kazenci, kolikor mu dovoli njegovo izpodjedeno zdravje. Pomroy je to milost odklonil. Dejal je, naj mu dajo prostost, ali naj ga pa puste v samotni celici. Drugega tudi ni bilo pričakovati od nesrečnega kaznenca, ki je preživel 41 let v samotni celici. Njemu so bolj tuji kazenci kot ljudje, ki žive zunaj ječe.

Njegova mati se je večkrat potrudila, da zanj izprosi milost. Njen trud je bil zastoj in pred dvema letoma je umrla. Nova Anglija, ki se ne ponaša le s civilizacijo, ampak trdi, da je skozinsko krščanska, je ostala gluha za prošnje matere in vsa znamenja kažejo, da Pomroy nekega dne zatise svoje trudne oči v samotni celici, ki je bila skozi 39 let zanj ves svet, ki ga je videl.

Tako kruto se maščuje današnja družba nad človekom, ker je kot otrok izvršil zločin, ki se ga ni zavedal. Zalostno, a resnično!

POSLEDICE VOJNE.

Kadar je svet zapleten v vojno, tedaj produciramo manj produktov za potrebe in velik del produktov za potrebe je določenih, da jih uničijo. Bombaž n. pr. služi za strelni bombaž, mesto da bi iz njega izdelovali blago za obleko; iz glicerina izdelujejo strahovito učinkujoče strelivo, mesto da bi ga porabili za toaletne izdelke in zdravilo.

V mirnem času izdelujejo iz jekla in železa nože, vilice, žlice, poljedelske in tovarniške stroje in orodje, ki služi človeku, da izdeluje razno blago. Če izbruhne vojna, delajo iz jekla in železa kanone, puške, bajonete, bojne ladje in razno drugo morilno orodje.

CITY OF PUEBLA LOADING WITH COTTON

Photo by American Press Association.

Ameriški tovorni parnik "City of Puebla" naklada bombaž za angleške zaveznike. Odplul je v Havro na Francoško.

Avtomobili, konji, vozovi, železnice in ladje prevažajo v mirnem času trgovsko blago; v vojni prevažajo z njimi vojake in vojaško opremo.

V vojnem času se prepričamo, da vse, kar je preje služilo ljudem za prehranjevanje, zabavo in udobno življenje, služi v vojni za uničenje.

Vojna je največja blaznost, ki dokazuje, da ljudje še niso prišli k pameti, ker morijo drug drugega in uničujejo, kar so preje vstvarili s težkim delom.

DOPISI.

Evelth, Minn. — Namenil sem napisati par vrstic glede tukajšnjih razmer.

Delamo s polno paro, ker mislimo, da kar odrinili zunaj Main Streeta. Streljanje je okoli hiš takno, kakor okoli Gorice na italijanski fronti.

Zasluzi se precej dobro, toda to nam nič ne pomaga, ker je draginja in še večjo draginjo nam obetajo. Zatorej opominjam delavce, da prihranijo kakšen dolar, ker za delavce so vedno slabejši časi. Ne obračajte se preveč na salonarja, ki vas vedno vabijo na pečenko. Hudo bi jim bilo, ako bi samo snedli a nič vina popili, ker bi pečenko snedli, a nič vina popili, ker bi sicer ne mogli sprazniti, kar so lansko leto napolnili. Povpraševali bodo, kje da bo letos grozde obrodilo in kje se bo bolj poceni kupilo. Ravno tako tudi glede borovnic, toda pustite jih na miru, kakor tudi njih pečenke.

Pozdravljam vse eveleške delavce in sam sebe, ker bog je najprej sebi brado vstvaril, potem šele drugim.

Kmalu se zopet oglašim.

M. E.

Član S. N. P. J.

Caton, Ohio. — Lažje se mi obračata po rokah pik in lopata kakor pa gospodstvo držalo. Tega mi menda nihče ne zameri.

Kakor ja znano bratom S. N. P. J., smo tukajšnji vojaki ustanovili pred par meseci svoje društvo in ga krstili na ime Caton št. 315 S. N. P. J., kakor je že list poročal. Tu v Catonu živijo 4 slovenske družine, ki so Primorci, izvenšči 3 ali 4 rojake, ki so doma na Kranjskem. Kar nas tukaj živi, spadamo polovica pod S. N. P. J., toda žal ne vsi.

Društvo v naši naselbini je bilo potrebno. Vendar so se nekateri ljudje izkazali, da se je naš brat Blaž Odar prizadeval samo za nagrado in ne za dobrobit članov. Žal, da se mora to ališati iz ust avstrijskih patrijotov, kateri imajo penzijo v starem kraju, ki so nosili po Bosni in Hercegovini erozijsko sabljo. Tako se zaletava v besede, namreč, da se v Združnih državah ustanovljajo društva samo za nagrade. Škoda, da ima dotični že čez 50 let. Moram pa reči, da je brat Blaž Odar ustanovitelj našega društva št. 315, za kar mu bodi vsa čast in hvala.

Bratski pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J.

Vilčene Ražen,
član S. N. P. J.

Globe, Arizona. — Odkar bivam tu, sem se že hotel oglašiti v va-

šem dnevniku "Prosveti" in poročati o delavskih razmerah. Odkrito pa povem, da bi se to še danes ne zgodilo, da me ni do tega pripravil dopis in dobra vest brata John Zgonca in Conemaugh, Pa. v 44. št. našega lista "Prosvete", kjer piše o konzumni zadrugi v tamkajšnji naselbini. Ker sem v temni zvezi s tukajšnjo Delavsko Zadrugo, je moja dolžnost, da opišem njeno današnje stanje in napredek po enoletnem obstoju.

Mesece februarja 1916. so sklicali delavci v Globe in Miami javen shod z namenom, da si organizirajo svojo lastno trgovino, da se na ta način ubranijo vedno bolj naraščajočih visokih cen za življenske potrebe. Posebno zadnjih 6 mesecev je prava strahota, kako guli delavce. Ako ga kapitalist ne dovolj, ga pa še trgovec, ako preostane delavcu še kakšen cent. To so takozvani "businessmani", kateri so običajno "naši" po vseh kolonijah.

Ker se da s slovo vse doseči, so delavci napravili svojo trgovino, ji dali ime "Workingmen's Co-operative Store of Globe, Arizona" ter jo inkorporirali za svoto \$25.000.00. Delnice so po \$25.00 in nihče ne more kupiti več, kakor eno. Na ta način so kupili za svoto \$3.975.00 prostor, kjer je nameščena trgovina in mesnica. Prostor ter vsa zaloga grocerije in mesnice je danes vredna nad \$13.000.00. Resnica je, da smo od te svote dolžni še nekaj posameznim članom, to je onim, ki so nam pomagali zvlásti kapital, da se je mogla trgovina bolj povzdigniti, toda ta denar se jim lahko izplača, ker znaša čisti dobiček 12 mesecev \$3.152.87. Toliko se toraj lahko naredi v teku enega leta z delavsko alogo.

Kakor razvidim iz dopisa brata Zgonca, so delavci v Conemaugh, Pa., tudi na delu. Dolžnost vsakega zavednega delavca v oni okoliščini in po celi Ameriki je, da jim pri tem pomaga, in sicer v svojo lastno korist, to pa na ta način, da vsak kupi delnico, pa če tudi ne živi v okoli Conemaughta. Kakor sem obveščen, delujejo tudi na prednejši delavci v Chisholm, Minn., na to. Odlžnost delavca tamkajšnje okolice je, da jih pri tem čvrsto podpirajo, sebi in svojim tovarišem v korist. Zadrugne zveze tudi primorajo ostale "trgovce", da znižajo cene. Ne plašiti se, kaj porečejo naši nasprotniki ali prijatelji "businessmeni", ker je v njihovem interesu, da se delavci ne združijo. Ne pozabiti, da mi delavci največ združujemo grocerije in mesnice in da smo mi lahko ravno tako dobri trgovci, kakor oni, da še več sposobnejši, kakor oni, ker delavske zadruge niso organizirane, da bi delale profite, — temveč da znižajo cene življenskim potrebščinam delavca. In tako so ti "prijatelji",

rojaki "businessmani" tudi tukaj nasprotovali. Ko so pa videli, da zadruga le napreduje, so ji dovolili 2 meseca obstanka. To je bil tedaj rok katerega so dali naši "prijatelji" delavcem v Globe pred letom dni.

Takih "prijateljev" imamo dovolj po vseh kolonijah. Ko sta minila dva meseca, so bili še bolj liberalni ter nam dali 6 mesecev časa, češ, v tem času mora zadruga propasti. Pretekli so tudi ti meseci, in glej: Delavska Zadruga v Globe še obstaja in sijajno napreduje, tako da deloma danes dobro kupeljo; grocerij prodamo vsak mesec za nad \$6.000, mesa pa za nad \$2.000, ali skupno \$8.000.

Naši "prijatelji" businessmani strašijo tamošnje delavce v Conemaugh, Pa., da nočejo dajati "Wholesale-houses" na upanje, toda to je laž. Tudi tu so tako govorili, toda ta zadruga je dobila že takoj od začetka svojega obstoja vsak mesec za nad \$4.000 na upanje, in danes se velike trdvice potegujejo za naročila te delavske zadruge, o kateri so rekli, da bo v dveh mesecih propadla. Bratje delavci po vseh kolonijah, ne strajte se teh parazitov, katere sami hranite, temveč zasukajte rokave: naložite to malo svoto, katero bi morda naložili tudi v druga kapitalistovska podjetja in podpirali tako kapitaliste. Zakaj ne bi toraj pomagali samim sebi? ... Iz statistike o cenah je razvidno, da so cene živlom poskočile od leta 1896. pa do leta 1913 za 86%, ali z drugimi besedami povedano, cene živlom so se zvišale štirikrat bolj kakor delavske plače. In zakaj to? Na to vprašanje je lahko odgovoriti zavednemu delavcu, toda žal je med nami delavci 90% odstotkov takih, ki se nočejo organizirati niti gospodarsko, niti politično, niti trgovsko; ako bi se organizirali vsaj na enem polju, bi še nekako šlo, toda tako? Kako dolgo se naj to še nadaljuje? Tudi tukaj imamo delavce, kateri še niso člani zadruge in ki služijo svojim neprijateljem, ker spijo spanje "pravičnega". Toda skoro, bo prišel dan, ko se bodo tudi oni prebudili iz svojega stoletnega sna in tedaj bodo delali z nami za našo skupno stvar.

Ako potrebujete delavce v kolonijah, kjer mislijo ustanoviti delavsko zadrugo, kakih informacij, se naj obrnejo na mene in jim bodem poslal vse, kar žele vedeti, to je izkušnje, katere smo si pridobili mi sami, in navodila, katere so potrebna za tako gibanje.

Mike Pleshe,
upravitelj Del. Zad. in član SNPJ.

Chisholm, Minn. — Cenjeni so trpinči, znano vam je, da so občinske volitve že pred vratmi. Kakor povsod, tako so se tudi tukaj zopet oživele politične gonje. Imamo tudi več političnih kandidatov, med katerimi je tudi sodr. A. Mahne za mestnega recorderja. Naš sodr. Mahne služi že dve leti v mestni upravi in se je ponovno že izkazal dobrim gospodarjem z mestnim denarjem; dobil je za to priznanje tudi od drugih narodnosti, kar je v čast vsem slovenskim delavcem in celemu narodu. Kdor je imel odprte oči, je lahko videl, da je imel sodr. Mahne veliko hudih bojev, kakor

jih ima tudi še sedaj. Bil je zavdan od svojih sodelavcev in preganjan od kompanijskih priganjcev, tako da mu že skoro ni bilo več prestajati: on pa je vsemu neustrašeno in pogumno vse prestal in storil med tem časom tudi veliko za delavstvo, akoravno nekateri delavci tega nočejo pripoznati. Po pravici trdim, da bi bilo, ako bi se delavci nekoliko bolj zanimali in mu šli na roko za korist svojih lastnih interesov, za nje veliko bolje v vseh zadevah. Meni se zdi plačilo, s kakorkoli hočejo nekateri delavci plačati svoje prvobornike, za izraz pomankanje izobrazbe. Ako se kdo bori za interese delavstva, je dolžnost vseh delavcev, da to tudi upoštevajo, ne pa da ga nasprotno še zaničujejo, dasi nimajo nobenega pojma o tem. Lahko vam je znano, kako so kapitalistovski zastopniki skušali spraviti Mahneto, ko je prvo leto nastopil svojo službo v mestni upravi v slabo luč med ljudstvom, toda to jim je izpodletelo. Tudi lansko leto so igrali čudno ulogo, ko so ga skušali potisniti v blato in mu vzeti pri ljudstvu ugled, toda tudi to jim ni uspelo. Dobijo se pa še delavci, ki so tako lahko miselni, da se puste voditi za nos od delavskih zatiralcev. Delavci, bodite torej oprezní, ne bodite svojim lastnim zatiralcem na limanice. Pri letošnjih volitvah bodite slovenski delavci ponosni, da imate priliko glasovati za slovenskega kandidata, ki je član našega razreda in ki bo deloval za našo korist. Vsakega izmed nas ve že sveta dolžnost, da uporabi vse svoje sile in tako pripomore, da bo naš sodr. A. Mahne izvoljen za mestnega recorderja. Somisljeniki, storimo toraj, za kar nas ve že dolžnost.

Pazi dobro.

Misli in dejstva.

F. S. T.

"Srečni Bog plačaj!" je vskliknil pater Jeremija, ko je prešel lepo število dolarjev, katere so mu podarili za "novo" tiskarno razni fajmoštri in drugi lajki. — Kaj? — Ali naj vedno bog plačuje? — Ako bodete vse take odgovornosti naložili bogu, ga lahko nekega dne mine potrpežljivost. Samo dolgove sprejemati se končno naveliča tudi bog!

Sicer pa: Ako je od boga kaj pričakovati, naj bi to sam direktno izročil svojim agentom, da bi lahko zidali božje hrame. Potem bi odpadla vsa fehtarija, ki danes nadleguje ljudstvo.

Do sedaj še nisem nikjer slišal ali čital, da bi bil bog kakemu smrtniku kaj podaril, (izvenšči v pravljicah). Res je dosti "pobednih" moč, ki imajo lepo premoženje; oni se lahko sklicujejo na to, da jim je bog dal premoženje, kar pa ni res. Trgovska pretkanost in oduševstvo na eni strani, na drugi pa ljudska ignoranca. ... Tudi tisti bog, ki je napolnil žep našim kapitalistom. ...

Delavci lahko poslušajo leta in leta: "Srečni Bog plačaj!" toda boga ne bo od nikoder, da bi mu res kaj dal.

Vera je business. ... Vse verske sekte so business. ... v katerem majovodnih faktorji profit, delavska masa pa — zgubo. ...

Kdor se v važnih vprašanjih ne upa nobenega ziniti, je polovičar. Kdor pravi, da podpira koristol in da — za celokupnost radi stori svoj delež, dejansko pa nasprotno dela, je pa diplomatično kvit-inaleprijadna. Taka oseba hoče veljati za nekaj, kar ne zasluži. ...

Nikdar ne kritiziraj dela svojega nasprotnika brez protidokazov, ker to najbolj pokaže tvojo inteligenco v pravi luči. ...

Bodi vedno zvest svojim idealom. ... poslušaj vsakega, rabi pa vedno in povsod svoj razum, ki je največji bog tvojega delokroga — dokler ga ne daš ukeniti. ...

PRI SPREMENJANJU naslovov treba enkrat dobro razmisliti, kaj se nam zdi. ... Pri tem nam lahko pomaga tudi naš razum, ki nam kaže, da ne moremo imeti dveh naslovov. ...

VSAM vsakemu članu in članici Slovenske Narodne Podporne Jednote se naroča na "Prosveto".

Kdor želi, da se izplačilo levra po brezimenem brzojavu, naj pripomni na denarni nakazniet "pošlje naj se brzojavno".
Za cene pogledjte v list "Glas Naroda".

TVRDKA FRANK SAKSER,
62 Cortlandt Street, New York.

